

Sigmaplan

Schrijf je in op onze
**DIGITALE
NIEUWSBRIEF**
via www.sigmaplan.be

SCHELDEMEANDER GENT-WETTEREN

De transformatie langs de Scheldemeander zet zich verder

Tussen Gent en Wetteren staan er heel wat Sigmaprojecten klaar om van start te gaan. Zowel langs de Scheldemeander van Gent tot Melle als in de gebieden Bastenackers (Wetteren, Destelbergen), Ham (Wetteren) en de voormalige zandwinningsput (Melle). Hier zetten we de komende jaren in op veiligheid en natuurontwikkeling.

Met het Sigmaplan willen we de omgeving van de Schelde tussen Gent en Wetteren beter beschermen tegen overstromingen. Dat is nodig want zonder ingrepen zou een deel van de Schelde volledig verlanden. Dat leidt tot overstromingen en het verdwijnen van waardevolle natuur. Door in te zetten op zowel waterveiligheid als natuurontwikkeling, wapent het Sigmaplan de Scheldevallei tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Daarnaast willen we de getijdennatuur optimaal beleefbaar maken.

Maar wat staat er nu precies op de planning? Tussen Heusden en

Melle bouwen we een nieuwe constructie. Bovendien breiden we in Melle de getijdennatuur langs de Schelde verder uit met de voormalige zandwinningsput. In Bastenackers en Ham leggen we dan weer gecontroleerde overstromingsgebieden aan. De werken worden uitgevoerd door De Vlaamse Waterweg nv en Natuur en Bos van de Vlaamse overheid.

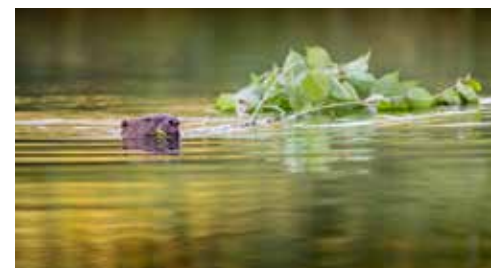
In deze nieuwsbrief kom je alles te weten over deze deelprojecten en hun vooruitgang.

Alle deelprojecten op een rijtje
PAGINA 2

Wat hebben we tot nu toe gedaan?
PAGINA 5

Stel je vraag
PAGINA 7

Alle deelprojecten op een rijtje

Vernieuwd & verbeterd

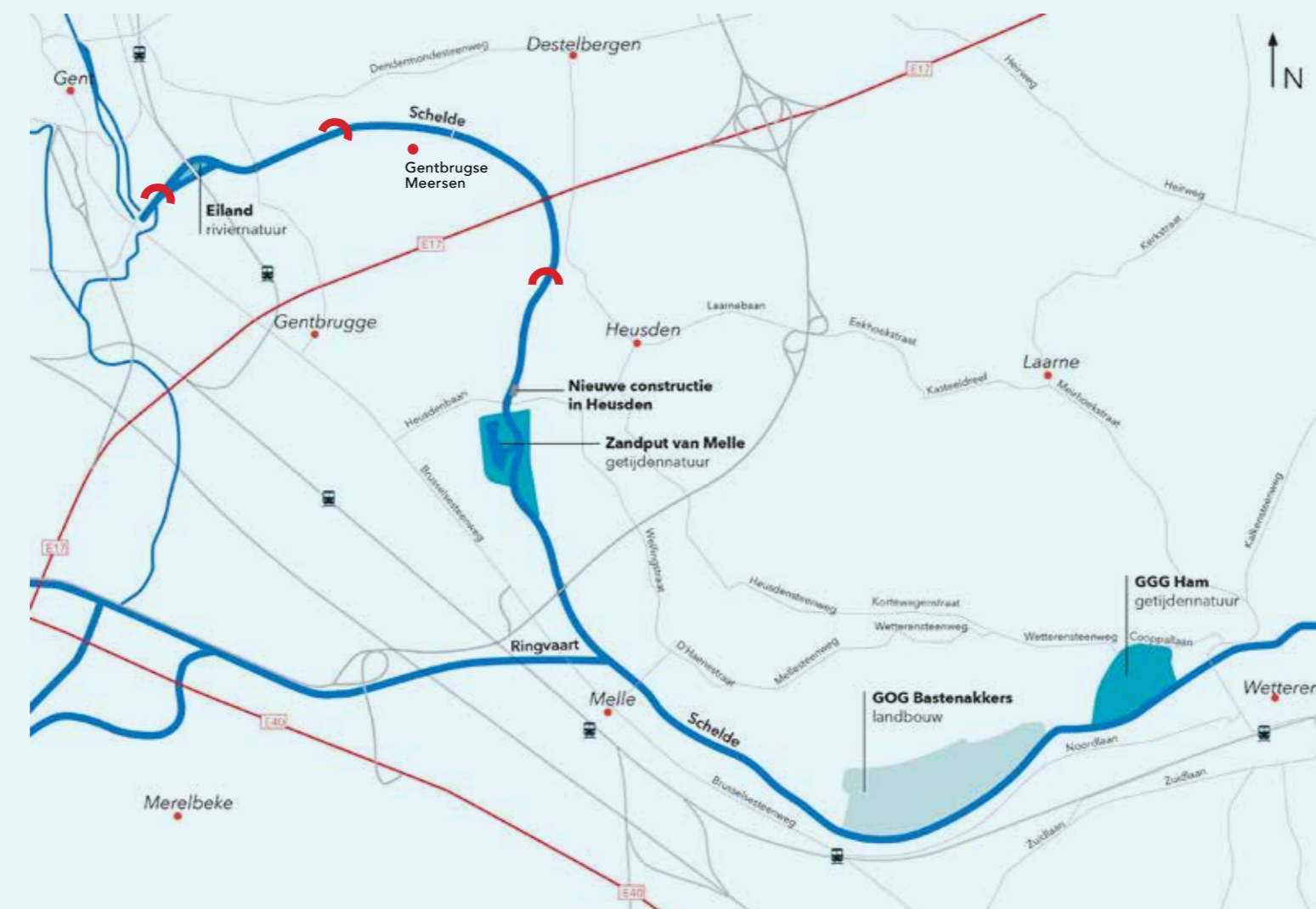
Slimme constructie tussen Melle en Heusden

In Heusden bouwen we een **nieuwe constructie** en leggen we stroomopwaarts een gereduceerd getijdengebied aan. Het is een uniek project: onder invloed van een beperkt getij zullen slikken en schorren zich verder kunnen ontwikkelen. Slikken zijn de lagergelegen gebieden die bij elke vloed overstroomd. Er blijft dan ook telkens een laagje slib achter. Na een tijdje steken de slikken dan ook langer boven de waterlijn uit en komen hier verschillende plantensoorten tot ontwikkeling. Dan spreken we van schorren. Door met een regelbare constructie deze aanslibbing te sturen tot de gewenste verhouding slikken en schorren, vermindert de aanslibbing. Ook de getijdennatuur gaat de sterke aanslibbing van de Scheldemeander tegen. Daarnaast beschermt ze de woongebieden in Gent en Destelbergen tegen wateroverlast. Hoe nat de slikken er precies bij zullen liggen? Ook dat kunnen we regelen met deze slimme constructie. Zo vermijden we ook dat vervelende beestjes, zoals de knijt, voor overlast zorgen.

Meer ruimte voor de rivier

Ontpolderen van de zandwinningsput in Melle

In Melle sluiten we de voormalige zandwinningsput

aan op de rivier. Dat doen we door een bres te maken in de huidige Scheldedijk. Zo ontstaat er **getijdennatuur** met slikken en schorren. Een wilgenvloedbos, zoals aan de overkant in Destelbergen, zal hier dienst doen als natuurlijke bufferzone tussen het natuurgebied en de achterliggende woningen. Wilgen zijn namelijk goed bestand tegen overstromingen en een schommelend waterpeil. Rond het gebied bouwen we een ringdijk.

Aan de binnenkant van de nieuwe ringdijk komt er een brede en droge strook. Die ligt iets hoger dan de rest van de

zandwinningsput en beschermt de omwonenden tegen de mogelijke knijtenpopulaties daar. Een juiste fasering van de werken moet ervoor zorgen dat we deze schorrenrug laten begroeien voordat we het gebied in verbinding zetten met de rivier. Hiervoor grijpen we terug naar recente ervaringen in andere ontpolderingen. De ontpoldering in Melle draagt trouwens ook bij aan de veiligheid in de omgeving. Het gebied tempert namelijk de kracht van de getijden en zorgt voor een betere waterkwaliteit, en dat vlak voor de nieuwe constructie van Heusden.

Overstromen om te beschermen

Gecontroleerde overstromingsgebieden in Bastenackers en Ham

Door hun strategische ligging zijn Bastenackers en Ham in Wetteren de perfecte kandidaten voor een **gecontroleerd overstromingsgebied** (GOG). Zo'n gebied bergt water bij extreme weersomstandigheden. Op die manier verkleint het risico op overstromingen en wateroverlast in de wijde omgeving.

Oog voor landbouw en recreatie

Op de gemeentegrens van Wetteren en Destelbergen ligt **Bastenackers**. Dankzij de ligging vormt dit gebied een ideaal overstromingsgebied, dat bij stormtij Scheldewater zal opvangen. Het treedt als laatste van alle Sigmagbieden in werking en zal daarom alleen bij zware stormen, statistisch eens in de vijftig jaar, gedeeltelijk onder water lopen. Daardoor kunnen de lokale landbouwers actief blijven in het gebied.

Voor we het overstromingsgebied in Bastenackers aanleggen, wordt er een ringdijk opgetrokken. Die voorkomt dat er water vanuit het overstromingsgebied naar de achterliggende gebieden stroomt. Eens de ringdijk klaar is, bouwen we twee uitwateringssluizen en verlagen we de huidige Scheldedijk een halve meter. Daarna treedt de verlaagde en versterkte dijk in werking als overlopdijk bij stormtij. Bij uitzonderlijk hoge waterstanden stroomt rivierwater het gebied binnen. Zodra het water in de Schelde laag genoeg staat, stroomt het weer weg uit het GOG via de twee uitwateringssluizen in de overlopdijk. Het rivierwater

stroomt naar die sluisen via een grachtenstelsel in het GOG.

Zeldzame natuur

Ham wordt ingericht als een overstromingsgebied om water op te vangen bij stormtij, maar krijgt ook een gecontroleerd gereduceerd getij (GGG). Het GGG wordt gevuld met Scheldewater dat via een in- en uitwateringssluis het gebied in en uit stroomt op het ritme van eb en vloed. Dankzij deze aanpak wacht Ham een mooie toekomst als getijdennatuurgebied.

Er ontstaat hier namelijk zoetwatergetijdennatuur en die is niet alleen heel zeldzaam, maar zelfs Europees beschermd. Als de werken afgerond zijn, kan je het zelf komen ontdekken. Het jaagpad op de ringdijk biedt voorbijgangers een wijds uitzicht over het natuurgebied. Een speelbos, vlonderpaden en de komst van schuchtere diersoorten maken dit groene pareltje helemaal af. Naast prachtige natuur biedt Ham ook bescherming tegen overstromingen. Hier maken we de overlopdijk iets lager dan in Bastenackers, waardoor het gebied de watervloed kan temperen.

We werken voor jouw veiligheid én voor de natuur

Al deze werken worden uitgevoerd door De Vlaamse Waterweg nv en Natuur en Bos van de Vlaamse overheid, in het kader van het Sigmoplan. Dat is een **uitgebreid pakket aan projecten en maatregelen om Vlaanderen beter te beschermen tegen overstromingen van de Schelde en haar zijrivieren.**

De Schelde staat onder invloed van de getijden van de Noordzee en dat tot aan de sluis in Gent. Bovendien is de rivier doorheen de jaren sterk aangezand van Gentbrugge tot Melle. Die combinatie maakt de wijde omgeving van de Scheldemeander tussen Gent en Wetteren erg gevoelig voor overstromingen. Dankzij het Sigmoplan zal je hier als omwonende beter tegen beschermd zijn in de toekomst.

Plekjes om van te genieten

Meerwaardeprojecten langs de Schelde

Naast de noodzakelijke veiligheidswerken voeren we samen met de lokale besturen een aantal **meerwaardeprojecten** uit. Die zullen het nog aangenamer maken om de streek te verkennen. We leggen verschillende fiets- en wandelbruggen aan, maar we voorzien ook een nieuwe fietsverbinding langs de Nijverheidskaai

in Gentbrugge. Bovendien wordt de nieuwe constructie in Heusden voorzien van een fietsoversteek. Het jaagpad in Destelbergen wordt gedeeltelijk verlicht en voor hengelaars bekijken we de mogelijkheid om extra hengelplaatsen te voorzien.

Voor deze meerwaardeprojecten sloten we in het najaar van 2020 een samenwerkingsovereenkomst af met Stad Gent. De samenwerkingsovereenkomsten met de gemeenten Melle,

Destelbergen en Wetteren voor deze meerwaardeprojecten waren eerder al afgesloten. De overeenkomst met Stad Gent is het sluitstuk van een reeks samenwerkingen die we aangaan om tot een maatschappelijk afgestemde en kwaliteitsvolle ontwikkeling te komen.

Toekomstmuziek Natuurinrichtingsprojecten en Eilandje in Gentbrugge

Tot slot zullen we de komende jaren inzetten op enkele natuurinrichtingsprojecten. Zo zal de nieuwe constructie in Heusden zorgen voor een gecontroleerd gereduceerd getijdengebied dat het hele jaar werkzaam is. Daarnaast zorgen we voor een vernatting van de groenpool Grentbrugse Meersen. Tot slot transformeren we het Eilandje in Gentbrugge. Eén deel krijgt een natuurlijke invulling, het andere deel een stedelijke invulling. Hoe het er allemaal precies gaat uitzien, bespreken we nu met alle betrokkenen.

Wat hebben we tot nu toe gedaan?

Milieueffectrapport? Check!

In 2020 werd het milieueffectrapport voor dit project goedgekeurd. Zo komen we weer een stapje dichterbij de definitieve oplossing voor de wateroverlast en verzanding van de Schelde tussen Gent en Melle, maar ook voor het terugkerende knijtenprobleem langs de Schelde. Het afgelopen jaar voerden we samen met Stad Gent en de gemeente Destelbergen al proefmaatregelen uit om de knijtenplaag zoveel mogelijk in te perken. Zo groeven we geulen en zorgden we voor meer stroming, creëerden we meer reliëf in het slik en verbeterden we de afwatering. Nu het milieueffectrapport goedgekeurd is, kunnen we de plannen verder uitwerken. Wil je helpen om de

aanwezigheid van knijten in kaart te brengen en te monitoren? Dat kan! Stad Gent richtte een specifiek meldpunt op. Dat helpt om te evalueren hoe effectief de maatregelen zijn. Je kan een melding doen via www.stad.gent/knijten of door te bellen naar Gentinfo op het nummer 09 210 10 10. Inwoners van Destelbergen kunnen hun vragen, waarnemingen en klachten over knijten melden via leefmilieu@destelbergen.be.

Openbaar onderzoek? Check!

Op 15 mei 2020 werd het ontwerp van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers Ham' voorlopig vastgesteld door de Vlaamse Regering. Van juni tot en met

augustus liep er een openbaar onderzoek, waarbij iedereen het GRUP kon inkijken en opmerkingen kon indienen. Vervolgens werd het GRUP in januari 2021 voorlopig definitief vastgesteld en op 26 februari 2021 werd het GRUP definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering.

Het GRUP heeft vier doelstellingen. Ten eerste willen we de Scheldevallei beschermen tegen overstromingen. Ten tweede willen we hiermee het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen mee uitvoeren. Die visie geeft aan hoe we in Vlaanderen best met onze ruimte omgaan. Ten derde helpt het GRUP om de Europese klimaat- en natuurdoelstellingen te halen. Ten vierde kadert het in het bekkenbeheerplan van het Scheldebekken.

Dat plan wil de natuurlijke werking en structuur van het watersysteem beschermen, herstellen en verbeteren. Om deze vier doelen te bereiken, moeten een aantal gebieden een andere bestemming krijgen. Dat wil zeggen dat landbouwgebied of ontginningsgebied bijvoorbeeld natuurgebied wordt. Die nieuwe bestemmingen werden vastgelegd in het GRUP.

Nieuw pompstation in Voorde? Check!

De eerste stap in dit Sigma-

project was de bouw van een nieuw pompstation in Voorde, vlak bij Wetteren. Het nieuwe pompstation heeft een grotere capaciteit, kan meer water pompen en verbruikt daarbij minder energie. Het zal regenwater afvoeren uit het gebied dat achter de toekomstige ringdijk ligt en zo wateroverlast vermijden. Met het pompgemaal werd ook de eerste aanzet gegeven voor de ringdijk. Het werd namelijk gebouwd in de dijk om het landschap maximaal te behouden. In mei 2020 werd het pompstation in gebruik genomen.

Hoe gaan we nu verder?

Er ligt heel wat werk op de plank. Om je een idee te geven van wat er allemaal moet gebeuren en hoe lang dat duurt, geven we je graag een kijkje in de planning. Let wel op: deze data zijn louter indicatief. De vooruitgang van de werken is afhankelijk van verschillende factoren, zoals budgetten, algemene procedures en weersomstandigheden.

Gecontroleerd overstromingsgebied Bastenackers

- > **2021:** afwerking van het pompgemaal en beschildering met graffiti
- > **2021:** afwerking van de zandstock
- > **2021:** aanvraag van de vergunning
- > **2021:** aanbesteding van de werken
- > **2022:** aanvang van de werken

Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij Ham

- > **2021:** aanvraag van de vergunning
- > **2021:** aanvang van de werken

Zandwinningsput in Melle

- > **2021:** aanvraag van de vergunning
- > **2022:** aanbesteding van de werken
- > **2022:** aanvang van de werken

Fietsersbrug P. Deryckstraat Gent / Fietsersbrug Rietgracht Destelbergen

- > **2021:** Opmaak en goedkeuring realisatie samenwerkingsovereenkomst
- > **2021:** Start van de ontwerpstudie

- > **2022:** voorontwerp
- > **2023:** indienen van de omgevingsvergunningen en aanbestedingsdossiers
- > **2024:** start van de werken

Natuurinrichtingsprojecten (Gentbrugse Meersen en Damvallei)

- > **Begin 2021:** opstart participatief ontwerptraject
- > **2021:** opmaak inrichtingsplan
- > **2022:** voorontwerp
- > **2023:** aanvraag van de vergunning
- > **2024:** aanbesteding van de werken
- > **2025:** aanvang van de werken

Inrichting Eilandje in Gentbrugge en fietsersbrug

- > **2022:** opmaak realisatieovereenkomst
- > **2023:** voorontwerp
- > **2024:** aanvraag van de vergunning(en)
- > **2025:** aanbesteding van de werken
- > **2026:** aanvang van de werken

Stel je vraag

We kregen al heel wat vragen over het project. Die beantwoorden we dan ook graag. Zit je zelf met een vraag? Neem dan contact op met Michael De Beukelaer-Dossche (projectleider bij De Vlaamse Waterweg nv) via michael.debeukelaer-dossche@vlaamsewaterweg.be.

Het uitzicht van de zandwinningsput in Melle zal veranderen en de natuur is er nu net mooi. Kan de zandwinningsput niet blijven zoals hij is?

Het uitzicht gaat inderdaad veranderen. Maar door de zandwinningsput te verbinden met de Schelde creëren we heel wat nieuwe en bijzonder zeldzame natuurwaarden, waar je evenzeer van kan genieten. Daarnaast zal deze ingreep de regio beter beschermen tegen overstromingen en zorgen voor een betere waterkwaliteit in de Schelde.

Worden delen van de ringdijken ontoegankelijk gemaakt? En wat met de privacy van de inwoners?

Dat moet besproken worden in een inrichtingsplan/bij de vergunningsopmaak. Dat zal dan ook zeker gebeuren in samenspraak met de gemeente en de bewoners.

Aangezien er geen scheepvaart meer komt in Heusden en er een gecontroleerd gereduceerd getijdengebied ingericht wordt in Ham, is er geen extra compensatie in de zandwinningsput nodig, toch?

De baggerwerken, de aangepaste inrichting van de zone in Heusden en de nieuwe constructie gaan enigszins de plaatselijke slikken en schorren aantasten. Omdat deze waardevolle natuur beschermd is, moeten we dat op andere plaatsen compenseren. Dat doen we door nieuwe getijdennatuur te creëren in de zandwinningsput in Melle en in Ham.

Wist je trouwens dat het idee om de zandput met de Schelde te verbinden al meer dan 20 jaar leeft? In 2000 werd namelijk in de vergunning voor de dijkwerken de voorwaarde opgenomen dat er onderzoek moest gebeuren

naar de mogelijkheden om het achterliggend gebied in te richten als schor- of overstromingsgebied, na de zandontginning en het verbeteren van de waterkwaliteit van de Schelde. Dat onderzoek leidde later tot de conclusie dat de zandwinningsput, met gepaste maatregelen, heel geschikt is om in te richten als slik- en schorgebied.

De Schelde komt door de ontpoldering dichterbij. Zo wordt het toch minder veilig in de buurt?

De veiligheid in de buurt zal niet verminderen, integendeel. Het Sigma-plan wil net de achterliggende gebieden beschermen tegen overstromingsgevaar. Dat is ook het uitgangspunt van dit project. Door de rivier wat meer ruimte te geven om op een gecontroleerde manier te overstromen, zorgen we voor een veiligere omgeving én creëren we waardevolle natuur.

Wordt de zandwinningsput door het slib verontreinigd?

Nee, de put mag alleen met kwalitatief, milieuhygiënisch, proper en geschikt slib opgevuld worden, volgens de bestaande wetgeving.

Gaat er niet veel zoetwater verloren door de verbinding tussen de zandwinningsput en de Schelde?

Nee, want de Schelde is op deze plek ook zoet.

Zullen de knijten dichterbij komen door deze werken?

De inrichting van de zandwinningsput en het gecontroleerd gereduceerd

getijdengebied in Ham gebeurt op zo'n manier dat de kans op een knijtenplaag net wordt vermeden. We voorzien een reliëf dat een vlotte afwatering mogelijk maakt bij laagwater. Daarnaast zal een hogere strook, ter hoogte van de bewoning, versneld verbossen. Daardoor ontstaat er een bijkomende buffer die eventuele knijten tegenhoudt. Vervolgens wordt er van dichtbij gemonitord en indien nodig wordt de inrichting bijgestuurd. Aanbevelingen uit onderzoek door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN)

worden meegenomen in het participatief inrichtingstraject.

Gaan wij als omwonenden veel hinder van deze werken ondervinden?

We proberen zoveel mogelijk de impact van onze werken op de omgeving te minimaliseren. We nemen daar verschillende maatregelen voor. Zo worden grote hoeveelheden grond aan- en afgevoerd via de waterweg om hinder op de rijbaan te beperken. Bovendien hergebruiken we zoveel mogelijk grond en grondstoffen uit de directe omgeving.

CONTACT

Meer informatie over dit Sigmaproject vind je op www.sigmaplan.be

Met vragen kan je terecht bij:

De Vlaamse Waterweg nv

Afdeling Regio Centraal
info@sigmaplan.be
03 224 67 11

Natuur en Bos van de Vlaamse overheid

scheldeproject.anb@vlaanderen.be
09 276 20 46

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever:

De Vlaamse Waterweg nv

Afdeling Regio Centraal
Ir. Wim Dauwe
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

Redactie

RCA
Uitgave maart 2021
Gedrukt op gerecycleerd papier

Copyright beelden:

De Vlaamse Waterweg nv,
Natuur en Bos van de
Vlaamse overheid, Wouter Cardoen